

הקרב האחרון של

הנפשי בין הסופר החי לגיבור המת היה כה עמוק, עד שהסטינגס הסתער על דפי הנייר בעוצמה, כפי שיוני הסתער על האויב בקרב. התוצאה: ספר מעולה, שנכתב בזמן קצרי-יחסית.

כשגמר העביר הסטינגס את כתב-היד לשוני שותפיו: ווידנפלד את ניקולטון ומישפחה של יוני. בתוצאת הספרים המיקצועית החלהבו וניגשו לעשות הערכות לגבי הרווחים הצפויים. אולם מירושלים הגיעה תגובה, "קרה עד צורמנית", כפי שהגדיר זאת הסטינגס. בני מישפחה של יוני לא אהבו את הספר.

היו שני דברים אותם לא אהבה המישפחה בספר. הפרק הראשון הזכיר את העובדה כי מישפחה של יוני, בלי יוני, ירדה בשנת 1962 מהארץ. ועוד דבר לא מצא חן בעיני המישפחה: תיאור דמותו של יוני בספר כבשר ודם. "לגביהם הוא היה פחות מדי סופרמן בספר שלי", הסביר הסטינגס. "הם נחפזו בגלל ההערצה של הרחוב, שכחו כי יוני היה לאגדה".

על-פי חוויה השותפות בין ווידנפלד את ניקולטון לבין משפחה נתניהו, לא היתה למישפחה אפשרות לגנוז את כתב-היד, גם אם לא ימצא חן בעיניה. אולם ראשי הוצאה לא לקחו בחשבון דבר נוסף: שבישראל התחלף בינתיים השילטון, והמדינה מונהגת עתה על-ידי הליכה.

אביו של יוני, הפרופסור בן-ציון נתניהו, הוא אחד מנכבדי ירושלים, מראשי התנהלה הרביוניסטית, ידד נאמן של ראש-הממשלה, מנחם בגין, עוד מימי האצ"ל והאופוזיציה.

כל מה שהיה על נתניהו לעשות היה להפעיל את קשריו עם השילטון החדש, כדי ששר-הביטחון הנוכחי, עוזר וייצמן, יתעלם מההבטחות שנתן קודמו, שימרון פרס, לגבי הקלות ההיתרים של הצנזורה. לא היה טעם להוציא את הספר על יוני עם המחיקות של הצנזורה. אגב, בלישכת שר-הביטחון עזו על שאלת כתב העולם הזה ואמרו: "שיקולי הצנזורה הצבאית הם סוברניים". לגבי פרשת הספר, לא היו מוכנים להגיב.

הסטינגס רתח מועם, מלבד העול שנגרם לו כסופר, נעשה לדעת הסטינגס גם עוול לזכרו של יוני, ודיוקא מצד מישפחתו. הוא דחש מווידנפלד את ניקולטון להוציא את הספר בחוק-לארץ, ללא הסכמת המישפחה וללא התחשבות בצנזורה הישראלית. לכן לא הסכימה הוצאה. לווידנפלד את ניקולטון קשרים אמיצים עם ישראל, והיא לא רצתה לקלקלם בגלל ספר אחד, יהיה מצלח ככל שיהיה.

או התעוררה בעייה בין הסטינגס לבין הוצאה. הסטינגס, על פי ההסכם, הוא שותף שווה זכויות בהפקת הספר. לכן דרש מההוצאה להתחשב בדעתו ולהוציא את הספר. הוצאה עמדה במצב לא נעים. היא הציעה הצעה נגדית לסופר: לקנות את חלקו בסכום המגיע לכ-800 אלף לירות, חלגנו את הספר.

מבחינה עסקית היתה זו הצעה נדיבה, אך הסטינגס עדיין לא השיב עליה. הוא הסתגר בביתו שבדאבלין, אירלנד, כדי להרהר בשאלה, עד כמה שווה בעיניו דמותו של יוני.

יוני

חלומותיו הצה"ליים של יוני: הוא הפך להיות מפקד היחידה, שלדעתו ולדעת רבים אחרים היא המפוארת שביחידות צה"ל. הסטינגס התאהב בדמותו של יוני. "אפילו אתם, בארץ, אפילו החברים שלו, לא יודעים כמה היה האיש הזה גדול". הוא אמר פעם לידידים ישראלים. אבל הסטינגס הבין, כי בעוד שגלי ההערצה כלפי יוני הם שיטחיים, הרי שהכרת דמות האמיתית של הלוחם שנפל חייבת להיות הכרה עם אדם טוב, משופע במעלות רבות וכישרונות רבים, אך גם בעל חולשות שהתנסה בכישלונות.

ברוח זו התיישב הסטינגס לכתוב את הספר. הקשר

ב אשר שואלים ילד אמריקאי, אנגלי או אוסטרלי, מי לדעתו היה גיבור מלחמה אמיתי בשנים האחרונות, הוא אומר: "יוני". שטף המאמרים והכתבות ש-הציף את העיתונים, את הרדיו ואת הטלוויזיה על מיבצע אנטבה, שלושה סרטים ועשרות סדרות טלוויזיה — "על-פי הדומה של אנטבה", או, גדול יותר מאנטבה — חרטו שני שמות בליבות אנשים בכל רחבי העולם: דן שומרון ויוני נתניהו.

דן שומרון, מפקד הפעולה, נותר בחיים וזכה לראות בצמיחתו כגיבור. יוני נתניהו נפל בקרב ולכן, אולי, תהילת הגיבור שעוטה את שמו היא גדולה אפילו יותר מזו של שומרון.

רק טבעי היה שהוצאות-ספרים רבות רצו להוציא ספר על יוני, שעוד בטרם נכתב נועד להיות בסטינגס עולמי. כשם שסביב הניכוח להסרת מיבצע אנטבה נערך מחולק שדים במישרד המיסחר והתעשייה דאן, כאשר כל מפק בעל שם עולמי, המכבד עצמו, התחנן בפני פקידים זור-טרים של המישרד הישראלי, לאשר לו את הפקת הסרט, כך נערך מירוץ בין הוצאות הספרים.

"חייל מספר אחד"

ב מירוץ זכתה הוצאת הספרים האנגלית ווידנפלד את ניקולטון. לוידנפלד את ניקולטון קשרים טובים בארץ, והיא הוציאה לאור ספרי זכרונות של רבים מאישי המדינה, ביניהם אבא אבן, גולדה מאיר וטדי קולק.

לאחר עיון בשמחת הסופרים המקובלים ומהירי הי כתיבה, הגיעו ראשי הוצאה זו אל הסופר האירי המפורסם מכס הסטינגס, הסופר, יחד עם ראשי ההוצאה, הגיעו לפני כשנתיים לישראל, כדי להכין את הקרקע לכתיבת הספר על יוני נתניהו.

הם נפגשו עם ידידים של יוני ועם מפקדיו בצה"ל, עם שר-הביטחון דאן, שמעון פרס ועם בני מישפחתו של יוני: אביו, הפרופסור בן-ציון נתניהו, ואחיו, עידו. הסטינגס ידע כי כדי שספרו יהיה מושלם, הוא זקוק לשיחות פעולה מלא מצד המשפחה. לשם כך הציעה הוצאת הספרים למשפחתו של יוני להיות שותפה בספר, בשיעור של כ-15 אחוזים. המשפחה נענתה והבטיחה להקדיש את הכסף שיתקבל מהספר — המדובר במיליוני לירות — למטרות ציבוריות ולהנצחת שמו של יוני.

לשר-הביטחון היפנו הסטינגס ואנשי הוצאה דריי שות אחרות. כדי לפרוש את עלילת חייו של יוני, היה צריך לספר על פעולות קרביות בהן השתתף, ושעל חלקן פיקד, עוד לפני פעולת אנטבה. יוני, אשר לא ב-מיקרה כונה על-ידי הרמטכ"ל דאן, מרדכי (מוטה) גור, כ"חייל מספר אחד של ישראל", תואר השמור בדרך כלל לרמטכ"לים, השתתף בהרבה פעולות, מהן רבות החסויות עד היום. הסטינגס ביקש משר-הביטחון להור רות לצנזורה הצבאית לנקוט כלפי ברוב לב, ולאשר פירסום ראשוני של פרשיות צבאיות שבהן השתתף יוני.

פרס הבין עד כמה חשובה כתיבת הספר על יוני, דווקא על-ידי סופר מפורסם כהסטינגס ובחסות הוצאת ספרים גדולה כווידנפלד את ניקולטון. הוא נעתר לבקשת הסופר והודיע כי הצנזורה תהיה ליברלית בנושא זה. הסטינגס החל במלאכת איסוף החומר על יוני, כאדם וכמפקד. כדי להכיר את יוני האדם — לדברי הסטינגס דמותו של יוני כאדם מופלאה יותר מדמותו כמפקד — קיים הסופר שיחות ארוכות עם בני מישפחתו של יוני, עם חבריו, עם מוריו בארץ ובארצות-הברית. בין היתר, ראיין הסטינגס במשך שעות רבות את תרצה קרסנוסלסקי, מי שהיתה, "החברה של יוני" מגיל 14 ואחר כך אשתו; ושוחח עם דיילת ארמיה ברוניה. אחת עמד יוני לשאת לאשה; עם יעל חן, עורכת בטלוויזיה הישראלית, אלמנת מילחמה, שהיתה ידידה קרובה של יוני, ועם צעירות נאות רבות, אליהן היה יוני מקורב.

"פחות מדי סופרמן"

ב עיקבות אישור משר-הביטחון, היתה להסטינגס גישה הופשית לאנשי צבא שהכירו את יוני. מפקדים בכירים של יוני, כמו פקודיו, פתחו בפני הסטינגס את סגור-ליבם. הסופר שיחרר את תקופת הצנחנים של יוני, מייד לאחר גיוסו לצה"ל, את התקופה בה היה חייל באחת הסייירות, את קורס הקצינים שאותו עבר, ואת מילחמתו ברמת-הגולן בששת-הימים. הוא ראיין רופאים ואחיות בבית-החולים בו שכב יוני לאחר פציעתו ב-1967 ושוחח עם מפקדיו באחת מהפעולות המרכזיות בהן השתתף: שבייתם של ארבעה קצינים סוריים.

מילחמת יום הכיפורים הפרטית של יוני היתה מילחמת גבורה. שוב לחם יוני ברמת-הגולן, והוא עם אנשי יחידתו הפילו מסוקים סוריים ביריות מנשק קל ליד נאפה. לאחר המילחמה, עבר יוני לשריון. הוא נקרא לשקם את גדהי חטיבת ברק. כשסיים את השיקום, והפך את ברק לחטיבה מעולה המוכנה לקרב, חזר יוני אל האהבה הישנה שלו — יחידתו הקודמת, חודשיים לפני שנפל התממשו

השר וייצמן והשר-השעבר פרס שימרון התייר, עזר יפסל

* אח נוסף, בנימין (ב"בי"), שווה בארצות-הברית.